

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 21/19

Luxemburg, 28 februari 2019

Conclusie van de advocaat-generaal in zaak C-723/17
Lies Craeynest e.a. / Brussels Hoofdstedelijk Gewest e.a.

Advocaat-generaal Kokott stelt het Hof voor te oordelen dat de nationale rechter op vordering van de betrokkenen moet onderzoeken of de locatiekeuze voor luchtmeetstations in overeenstemming is met het Unierecht

Om te kunnen spreken van een overschrijding van de grenswaarden voor stikstofdioxide, zwaveldioxide, PM₁₀, lood, benzeen en koolmonoxide is het voldoende dat één meetstation een overschrijding registreert

Meerdere inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in België en de milieuorganisatie ClientEarth enerzijds en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Brusselse Instituut voor Milieubeheer anderzijds twisten voor de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel over de vraag of voor de zone Brussel een toereikend luchtkwaliteitsplan is opgesteld.

De Brusselse rechter vraagt het Hof om het desbetreffende Unierecht en in het bijzonder de richtlijn betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa¹ uit te leggen. Hij wil ten eerste weten in hoeverre de nationale rechter de locatiekeuze voor luchtmeetstations kan controleren, en ten tweede, of de naleving van de grenswaarden mag worden beoordeeld aan de hand van het gemiddelde van de resultaten van verschillende meetstations.

Wat de eerste vraag betreft, constateert advocaat-generaal Kokott in haar conclusie van vandaag dat **vaste meetstations volgens de richtlijn vooral moeten worden geïnstalleerd in gebieden waar de hoogste concentraties** van zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, zwevende deeltjes (PM₁₀, PM_{2,5}), lood, benzeen en koolmonoxide **voorkomen** waaraan de bevolking kan worden blootgesteld gedurende een niet te verwaarlozen periode. Bovendien is de grootte van die gebieden nader aangegeven in de richtlijn.

De bevoegde instanties hebben bij de ingewikkelde wetenschappelijke beoordeling en de afweging die nodig zijn voor het maken van de locatiekeuze, een beoordelingsvrijheid, maar op basis van het Unierecht moet een rechterlijke toetsing plaatsvinden die aansluit bij de met de richtlijn beoogde bescherming van het leven en de gezondheid van de bewoners.

Al bij de beoordeling van de beste beschikbare methode voor de locatiekeuze moeten redelijke wetenschappelijke twijfels worden afgewogen. Ook moet worden afgewogen welke inspanning gerechtvaardigd is om die twijfels weg te nemen. Bij beide aspecten **mag de nationale rechter zich vanwege het belang van de luchtkwaliteitsnormen voor het leven en de gezondheid van mensen niet beperken tot het vaststellen van kennelijke fouten.**

Op de bevoegde instanties rust veeleer de plicht de rechter met gefundeerde argumenten te overtuigen. Die argumenten moeten voornamelijk van wetenschappelijke aard zijn, maar kunnen in het kader van de afweging ook betrekking hebben op economische aspecten. Het staat de wederpartij vrij om daar eigen wetenschappelijk gefundeerde argumenten tegenover te stellen. Het is natuurlijk ook denkbaar dat de rechter voor de beoordeling van een dergelijk wetenschappelijk geschil de hulp inroept van onafhankelijke deskundigen. Wanneer de autoriteiten er niet in slagen

¹ Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (PB 2008, L 152, blz. 1), zoals gewijzigd bij richtlijn (EU) 2015/1480 van de Commissie van 28 augustus 2015 (PB 2015, L 226, blz. 4).

de twijfels weg te nemen, moeten zij een aanvullend onderzoek uitvoeren, bijvoorbeeld meer metingen verrichten of meer modellen voor de ontwikkeling van de luchtkwaliteit toepassen.

Voor zover de nationale rechterlijke instanties beschikken over bevoegdheden om bevelen op te leggen, kunnen zij dergelijke aanvullende onderzoeken gelasten. Wanneer de rechterlijke instanties besluiten van bestuursorganen alleen nietig mogen verklaren, moet er voor de autoriteiten een verplichting bestaan uit die nietigverklaring en de motivering van de beslissing de nodige consequenties te trekken.

Advocaat-generaal Kokott stelt het Hof dan ook voor om de eerste vraag aldus te beantwoorden dat de nationale rechter op vordering van de betrokkenen moet onderzoeken of vaste meetstations zijn ingericht overeenkomstig de criteria van de richtlijn², en indien dit niet het geval is, in het kader van zijn rechterlijke bevoegdheden jegens de nationale autoriteit alle noodzakelijke maatregelen moet treffen opdat de meetstations overeenkomstig die criteria worden ingericht.

Uit een dergelijke rechterlijke beslissing kan de verplichting voortvloeien om op bepaalde plaatsen meetstations te installeren, indien op basis van de beschikbare gegevens vaststaat dat daar meetstations moeten worden geplaatst. In het andere geval kunnen de bevoegde autoriteiten ertoe worden verplicht om onderzoek uit te voeren met het doel de juiste locaties te identificeren.

Met betrekking tot de tweede vraag stelt advocaat-generaal Kokott zich op het standpunt dat de algemene opzet van de richtlijn en het daarmee beoogde doel om de menselijke gezondheid te beschermen, er duidelijk voor pleiten om de naleving van de grenswaarden voor stikstofdioxide, zwaveldioxide, PM₁₀, lood, benzeen en koolmonoxide te beoordelen aan de hand van de meetresultaten van de vaste meetstations zonder een gemiddelde van alle meetstations te nemen.

Het risico op schade aan de gezondheid bestaat echter overal waar de grenswaarden worden overschreden. Daar moeten passende maatregelen worden genomen om schade te voorkomen. Of een overschrijding gemiddeld de gehele zone of agglomeratie betreft, is voor dit risico slechts van beperkt belang. Het grapje over de statisticus die verdrinkt in een meer, hoewel het meer gemiddeld maar een paar centimeter diep is, brengt dit treffend tot uitdrukking.

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de zitting zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

² Bijlage III, deel B, punt 1, onder a).